

RAMON MUNTANER

BIOGRAFIA

Fill de Joan Muntaner, propietari d'una hostatgeria, i d'una dama del llinatge de Sesfàbregues, Ramon Muntaner va néixer a Peralada el 1265 i va ser soldat, funcionari i escriptor. És una figura important de la literatura catalana ja que va escriure una de les quatre grans cròniques.

El 1274 Jaume I es va albergar a l'hostatgeria de Joan Muntaner, i Ramon Muntaner, un nen de tan sols 9 anys, va poder conèixer el monarca. Un parell d'anys més tard, Ramon va viatjar a França. Segons la seva Crònica, era al país veí amb l'Infant Pere d'Aragó; però sembla que podria haver estat a París amb el seu pare per fer alguns negocis. També segons el seu relat, el 1281 va estar a Montpeller al servei de Jaume II de Mallorca.

El 1285 es va cremar Peralada i tots els veïns van haver de fugir. El motiu de l'incendi és dubtós, podria haver estat a causa de la invasió francesa o per culpa dels almogàvers. Després de la destrucció de Peralada, Ramon Muntaner va viure a Mallorca del 1298 al 1300. El 1300 va anar a Sicília a defensar un sector de Messina durant el setge d'aquesta ciutat, que va durar dos anys. Mentre estava a Sicília, Roger de Flor el va fer procurador general.

El 1303 va començar a formar part de la Companyia Catalana d'Occident com a mestre racional, a càrrec de Roger de Flor. El 1305 van anar a defensar Gal·lípoli. Entre 1303 i 1307 va ser administrador i guerrer de la Companyia Catalana d'Occident. Més endavant va abandonar la Companyia per seguir Ferran de Mallorca a Venècia. Els venecians van empresonar el seguici de Ferran de Mallorca, però al cap de poc temps van alliberar Ramon Muntaner. Així, després d'haver perdut tots els béns, va tornar a la Companyia.

Durant un temps, Ramon Muntaner va viatjar per tota la costa meridional de Grècia i altres països del Mediterrani fins que va tornar a la Península Ibèrica. El van convertir en governador de les illes de Gerba i els Quèrens, que va governar fins al 1315.

Uns anys abans, el 1311, es va casar a València amb Valençona Castell, pubilla de l'alqueria de Xirivella. El matrimoni va tenir dos fills, Macari i Martí, i es van traslladar a viure a l'illa de Gerba (d'on Muntaner n'era governador). El 1315, la situació va empitjorar, i Valençona, embarassada d'una nena, i els fills van tornar cap a València. Allà va néixer Caterina, la tercera filla del matrimoni. Ramon Muntaner, però, es va quedar a l'illa, on li van encomanar una tasca de molta responsabilitat. Va haver de traslladar Jaume III, aleshores només un

nadó, de Catània a Perpinyà. Gràcies a aquesta acció, Muntaner es va guanyar la lloança del futur rei, que el va recompensar.

Durant la minoria d'edat de Jaume III, Muntaner va ser procurador de Bernat de Sarrià (1316 – 1320). El 1322 va escriure el seu sermó, en el qual dóna consells per a la preparació de l'empresa de Sardenya. Finalment, el 1325 va començar a escriure la seva gran crònica a Xirivella, i la va acabar en poc més de tres anys. A més, Ramon Muntaner es va dedicar al comerç de la draperia de qualitat.

El 1332, Muntaner es va traslladar, amb la seva dona i la seva filla, a viure a Mallorca. El 1333 Jaume III va ser declarat major d'edat i va assumir el càrrec de rei de Mallorca. Llavors, el monarca va nomenar Ramon Muntaner camarlenc i batlle d'Eivissa. El fill gran de Muntaner va ser escuder de Jaume III. Finalment, Muntaner va anar al municipi eivissenc a exercir el càrrec, i va ser allà on va morir l'any 1336.

OBRA

Ramón Muntaner va escriure la seva Crònica entre 1325 i 1328. És la més llarga de la quatre grans cròniques medievals i la va redactar a Xirivella (València) quan tenia seixanta anys.

Aquesta obra narra els fets compresos des de l'engendrament de Jaume I el Conqueridor (1207) fins a la Coronació d'Alfons El Benigne (1328). Se centra, sobretot, en el regnat de Jaume II el Just. La crònica narra les grans gestes dels monarques de la Corona catalano-aragonesa que havia conegut: Jaume I, Pere El Gran, Alfons el Franc, Jaume II , Alfons el Benigne i els reis de Mallorca i Sicília.

La de Ramón Montaner és la crònica d'una època daurada, la de l'expansió de Catalunya per la Mediterrània durant els segles XIII, XIV i XV.

L'obra està escrita en primera persona. El seu estil és senzill i directe, amb continus exercicis de preguntes i respostes com si interpel·lés el lector. Habitualment usa l'expressió "Què us diré?", una de les tècniques de les quals se servien els joglars d'aquella època. També fa ús d'expressions populars i de referències a llibres de cavalleries.

L'objectiu de la Crònica és glorificar els reis de la corona d'Aragó. Ramon Muntaner es presenta com un súbdit exemplar i orgullós de prendre part en les lluites i episodis dignes de ser recordats. El gran amor a la terra, a la dinastia i a la llengua catalana es posen de manifest durant tot el relat.

El propòsit de la Crònica de Muntaner no és el rigor històric ni la reconstrucció exhaustiva i objectiva dels fets que relata, sinó que prima la descripció de les

grans gestes, com ara l'expansió dels almogàvers. En aquest sentit, segons alguns crítics, la seva obra és més literària que real.

L'historiador Ferran Soldevila, a mitjan segle XX, advertia que "és realment admirable el poder d'invenció de Muntaner". Així mateix, l'historiador Stefano M. Cingolani assegura que el cronista "diu la veritat quan parla d'ell mateix, però magnífica, exagera i, si cal, s'inventa el context". Creu que Ramon Muntaner té un esperit aventurer que el porta a escriure allò que ell hauria volgut que passés, més que no pas allò que realment va passar. La seva prioritat és vestir una història èpica que commogui, amb personatges que s'ajustin a les seves necessitats literàries. La Crònica de Muntaner també entra sovint en contradicció amb la Crònica de Bernat Desclot pel que fa al relat dels fets.

En qualsevol cas, l'obra de Muntaner constitueix una important font històrica i és una peça clau en la literatura catalana medieval. Va tenir gran vigència i difusió durant els segles XIV i XV. Va ser utilitzada en diversos paratges de "Tirant Lo Blanc" de Joanot Martorell. Va ser editada al segle XVI, en un moment de revitalització històrica i va tenir ressò fins ben entrat el segle XIX.

Carregada de dades històriques, s'ha convertit en un element imprescindible per estudiar i analitzar aquest període de la història de la Corona d'Aragó, és considerada una de les obres mestres de la prosa catalana i ha estat traduïda a diverses llengües.

ANY LITERARI RAMON MUNTANER

En motiu de la commemoració del 750 aniversari del naixement de Ramon Muntaner, aquest any 2015 es duen a terme diverses activitats i exposicions arreu del territori català, Valencià i a Eivissa. Tot i així, bona part d'aquests actes es realitzen a Peralada, el seu poble natal.

Aquestes són algunes les activitats que han estat programades:

28.01 Figueres **Cicle de lectura** comentada de textos literaris **Conferència** Ramon Muntaner, home de confiança de la monarquia catalana.

23.02 Barcelona **Acte d'obertura** institucional de la commemoració del 750 anys del naixement de Ramon Muntaner **Conferència** de Josep Antoni Aguilar sobre Ramon Muntaner i la Crònica.

2015 Peralada Activitats escolars adreçades als alumnes de primària amb l'objectiu de donar a conèixer la figura de Ramon Muntaner, partint del context històric de l'època. **Ruta pel nucli antic.**

Març Alt Empordà 36è concurs per a la joventut de l'Alt Empordà de treballs literaris, socials i científics. Edició dedicada a Ramon Muntaner Adreçat a alumnes de Primària, Secundària, Batxillerat i cicles formatius.

28.03 Peralada Conferència: Viure en una vila catalana baix medieval. Peralada (1285-1348) Ponent: Josep Maria Gironella

A partir d'abril | diverses poblacions de Catalunya

Cicle de conferències entorn a la figura de Ramon Muntaner i la seva Crònica: Finals d'abril: a Vilafranca del Penedès, en col·laboració amb l'Institut d'Estudis Penedesencs Juny: a Móra la Nova, dins la Setmana Cultural, en col·laboració amb l'Ajuntament de Móra la Nova. Octubre: a Montblanc, el mes d'octubre, en el marc de la IV Trobada d'Entitats del Camp de Tarragona, la Conca de Barberà i el Priorat coorganitzat amb el Departament de Cultura i la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana i, enguany com a entitat amfitriona, el Centre d'Estudi de la Conca de Barberà. A Figueres, en col·laboració amb l'Institut d'Estudis Empordanesos.

08.04 Barcelona Conferència Ramon Muntaner: la història com a experiència, a càrrec de Stefano Cingolani i Sam Abrams.

11.04 fins a primavera 2016 Peralada Exposició dedicada a Ramon Muntaner

11.04 Peralada | Conferència: Què us diré? Ramon Muntaner narrador: els models i el públic Ponent: Lola Badia

11.04 Peralada Presentació de la monografia Peralada, realitzada per la historiadora Inés Padrosa Gorgot, editada per la Diputació de Girona Dels 43 capítols de l'obra, un està dedicat a Ramon Muntaner. Fa referència a les vivències de Muntaner al costat de personatges històrics de relleu i a la importància de la Crònica com a testimoni dels fets de l'època.

18.04 Peralada Presentació de la Ruta Literària Calendari: abril – setembre, amb reserva prèvia per a grups concertats.

23.04 Figueres Acte commemoratiu: Lectura de textos a càrrec dels alumnes i voluntaris de català del [Consorti per a la Normalització Lingüística](#). Concert de corals de la ciutat. **Presentació de la guia** de lectura de les obres de Ramon Muntaner i sobre la seva persona elaborada per la Biblioteca Fages de Climent.

24.04 | Figueres Marató literària de lectura de la Crònica de Ramon Muntaner

Maig | Publicacions Edició d'un còmic a càrrec del dibuixant Cels Pinyol i de Norma Editorial. Presentació al Saló del Còmic.

09.05 Peralada Conferència: La creuada de 1285. La invasió de l'Empordà i els fets de Peralada a la crònica de Ramon Muntaner. Ponent: Robert Vinàs

09.05 Vilafranca del Penedès Vilafranca del Penedès és la Capital de la Cultura Catalana 2015 **Concert** *Què us cantaré? Ramon Muntaner 750 anys*, en el marc de la XI edició del Recercat. Jornada de Cultura i Recerca Local dels Territoris de Parla Catalana.

15.05 Peralada **Presentació, edició i estudi de la Crònica** a càrrec del professor Josep Antoni Aguilar.

16.05 Peralada **Conferència:** Muntaner, constructor de personatges Ponent: Josep Antoni Aguilar Organitza Ajuntament de Peralada

06.06 Peralada **Conferència:** *La projecció exterior de Catalunya a l'edat mitjana, el paper dels consolats d'ultramar* Ponent: Toni Riera

10/11/12.06 Peralada i Girona **Jornades científiques internacionals** sobre la figura de Ramon Muntaner, amb ponències de diferents experts sobre literatura i història medieval

11.06: **Concert** de música medieval: *En un miralh*, cançons de Bernat de Ventadorn.

12.06: **Conferència** de clausura sobre gastronomia medieval a càrrec de Paul Freedman, de la Universitat de Yale, i posterior àpat ofert per la Cuina dels Vents.

14.06 Peralada i Monestir de Sant Quirze de Colera **Caminada** fins al Monestir de Sant Quirze de Colera i el Coll de la Maçana en record de la ruta que va fer l'exèrcit francès per arribar a Peralada el 1285, que Ramon Muntaner relata en la seva Crònica.

Juliol | en línia | Universitat de Girona **Curs de divulgació** sobre la Crònica i la figura de Ramon Muntaner, obert tant al públic universitari com al gran públic.

Juliol – octubre Museu d'Història de Catalunya i itinerant per Catalunya Vida, aventures i relats de Ramon Muntaner.

Exposició al museu comissariada per Stefano Cingolani.

L'exposició il·lustra uns moments importants de la història de la Corona Catalanoaragonesa a través de la figura i del relat que en fa Ramon Muntaner, testimoni i protagonista d'alguns d'ells, destacant la interpretació que el cronista fa, sovint allunyada de la realitat i més acord amb la seva percepció personal, entre novel·la, autobiografia i visió idealitzada de la monarquia. Al Museu d'Història de Catalunya (Barcelona, juliol – octubre) es presentarà l'exposició central que posteriorment itinerarà per la Xarxa de Museus d'Història i Monuments de Catalunya. Paral·lelament es prepara una exposició de petit

format que la Institució de les Lletres Catalanes farà itinerar a tot el territori. També es farà arribar a les comunitats catalanes a l'exterior.

07.07 Peralada Jornada **Curs d'Estiu** "El Patrimoni Literari, un recurs educatiu"

31.07 Peralada **Cicle de Concerts** Claustre de Sant Domènec de Peralada. A propòsit de Muntaner. Espectacle de cançons i textos basat en els fets, les terres i llocs de les cròniques, els poetes del seu temps i la influència del seu llegat.

Juliol Barcelona **Conferència** del cicle "El meu clàssic" dedicada a Ramon Muntaner.

14/15/16.08 Peralada **Presentació i bateig del nou gegant Ramon Muntaner**

18.07 Ruta multimèdia "Buscant Ramon Muntaner". **Presentació de la ruta multimèdia** per a dispositius mòbils.

Curs 2015 - 2016 Comarques gironines | Centres de secundària i altres entitats S'oferirà una **conferència** de divulgació sobre Ramon Muntaner i la seva Crònica.

07.11 Peralada IX edició de l'Espai Despuig a Peralada. **Taula rodona sobre temes locals**, vinculada a Ramon Muntaner aquest any.

19.12 Peralada **Concert de l'Escolania de Montserrat**

2015 Publicacions **Tast de clàssics**. Edició del capítol de la Crònica sobre l'expedició dels almogàvers a l'Imperi Bizanti en català actual. A càrrec de Jordi Llavina.

2015 | Ajuntament de Xirivella

XVII edició del "Concurs les Penyetes". **Concurs de narrativa i poesia infantil i juvenil dedicat a la figura de Muntaner**.

2015 | Ajuntament d'Eivissa

Conferència "L'Eivissa de Ramon Muntaner" a càrrec d'Antoni Ferrer.

Ruta pel conjunt històric Dalt Vila, "L'Eivissa de Muntaner". Edició crítica de les Cartes a Ramon Muntaner conservades a l'Arxiu Històric d'Eivissa.

Lectura dramatitzada de les Cròniques de Ramon Muntaner i poemes medievals. Ramon Muntaner, protagonista de la Festa Medieval que es celebra el segon cap de setmana de maig a Dalt Vila. Col·locació d'una placa amb els textos de les Cròniques al·lusius a la conquesta d'Eivissa.

Participen d'aquestes activitats les següents institucions:

- Ajuntament de Peralada
- Generalitat de Catalunya
- Diputació de Girona
- Universitat de Girona
- Patronat de Turisme Costa Brava Pirineu de Girona
- Consell Comarcal de l'Alt Empordà
- Ajuntament de Barcelona
- Ajuntament de Girona
- Ajuntament de Figueres
- Ajuntament de Castelló d'Empúries
- Ajuntament d'Eivissa
- Ajuntament de Xirivella
- Institut d'Estudis Catalans
- Institut Ramon Muntaner. Fundació Privada dels Centres d'Estudis de Parla Catalana
- Espais Escrits. Xarxa del Patrimoni Literari Català
- Patronat de la Muntanya de Montserrat
- Patronat de Sant Quirze de Colera
- Òmnium Cultural Alt Empordà
- Ateneu Barcelonès
- Grup Peralada
- Fundació La Caixa
- Editorial Barcino (Fundació Carulla)

Consulteu la [programació completa](#)

Més informació:

Meritxell Garrido Sirvent

Centre de Turisme Cultural Sant Domènec

Plaça Peixateria, 6 Peralada

anymuntaner@peralada.cat

972.53.80.06/629.510.182

L'ANY MUNTANER AL CONSORCI PER A LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

El Consorci per a la Normalització Lingüística ([CPNL](#)) s'ha afegit a la celebració de l'Any Muntaner treballant la seva figura i la seva obra a les aules de català.

Una de les activitats que hem proposat als alumnes és penjar fotografies relacionades amb el gran cronista a les xarxes socials amb l'etiqueta [#RamonMuntanerCPNL](#)

A més, a les aules dels cursos que s'organitzen per tot el territori català s'han preparat nombroses activitats pedagògiques i culturals per donar a conèixer la figura i l'obra de Ramon Muntaner entre l'alumnat del CPNL.

REFERÈNCIES

Cingolani, Stefano Maria. *La memòria dels reis. Les quatre grans cròniques*. Barcelona: Editorial Base, 2007

Aguilar, Josep Antoni. "*La Crònica de Ramon Muntaner*". A *Història de la literatura Catalana. Literatura medieval*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana (Barcino) i Ajuntament de Barcelona, 2013

Marcos, Ernest. *Almogàvers. La història*. Barcelona: l'Esfera dels llibres, 2005

de Riquer, Martí (1964) *Història de la literatura catalana*. Part antiga. Primer volum. Barcelona: Ariel, 1964, p.394

Comas, Antoni (1980) "Ramon Muntaner dins de Antologia de la literatura catalana." Barcelona: Fundació Mediterrània, 1980, p.62

<http://ca.visitperalada.cat/per-fer/any-muntaner/>

wikipedia.org/wiki/RamonMuntaner

wikipedia.org/wiki/Cr%C3%B2nica de Ramon Muntaner

<http://www.encyclopedia.cat/search/encyclopedies/novembre%202015>